

2024

**TÜRKİYE YÜZYILI BAĞLAMINDA
MÜFREDAT DEĞİŞİM
ÇALIŞMALARI VE
YERLİ MODEL ARAYIŞI**

Yayıncı: Maarif Sivil Toplum Kuruluşları Platformu

Yayın No: Ç-05

Yayın Tarihi: 12.01.2024

Kaynak göstermek şartıyla her türlü alıntı yapılabilir. Ancak Maarif Platformu kaynak verilmeksizin basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz.

E-Posta: maarifplatformu@gmail.com

Website: www.maarifplatformu.com

Twitter: twitter.com/maarifplatformu

Youtube: youtube.com/@maarifplatformu

TÜRKİYE YÜZYILI BAĞLAMINDA MÜFREDAT DEĞİŞİM ÇALIŞMALARI VE YERLİ MODEL ARAYIŞI

Son günlerde MEB'in müfredat değişikliğine yönelik çalışmaları kamuoyunda sürekli tartışılıyor. Tartışmalar daha çok müfredatın yerli bakış açısı ile yazılma hedefi üzerinde odaklanıyor.

Bazı kesimler müfredat üzerinden gerçekleştirilen bu kendi yolumuzu bulma çabalarından endişe duyuyor. Ülkemizin güzide üniversitelerinden akademisyenlerin ve MEB öğretmenlerinin oluşturduğu eğitim uzmanlarının yaptığı bu çalışmaların niçin bazı çevreleri böylesine kaygılandırıldığını anlamak oldukça güç. Böyle bakınca aslında onların bilinen ezberleri tekrar servis etmekten başka bir şey yapmadıkları anlaşılıyor.

Halihazırda Sayın Cumhurbaşkanımızın ve hükümetimizin liderliğinde, müfredat üzerinde sınırlı da olsa kendi ihtiyaçlarımız doğrultusunda bir değişiklik iradesi ortaya çıkmış bulunuyor. Her şeyden önce bize düşen, bu iradenin arkasında durmak ve desteklemektir. Dolayısıyla bu çalışmaların tarihin bize yüklediği önemli bir misyonu hatırlattığı için Maarif Platformu olarak bu çağrıyı hazırlama ihtiyacı duyduk.

Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın yakın zaman önce bir programda söylediği şu sözler bu bağlamda önemlidir: *"Çocuklarımızı medeniyetimize, tarihimize ve kültürümüze uygun şekilde yetiştirme meselesini önceliklerimizin en başına koymak mecburiyetindeyiz. Aksi takdirde sonumuz, nesillerinin kesilme tehdidi karşısında çaresiz kalan Batılı ülkeler gibi olur. Bunun yolu da eğitim vasıtasıyla çocuklarımızın maddi ve manevi beslenme kaynaklarını millileştirmekten geçiyor."*

Millî Eğitim Bakanı Sayın Yusuf Tekin de konu hakkında şunları söylemiştir: *"Kendi sistemimizi inşa etmenin kolektif ve millî bir maarif bilinciyle kendi modelimizi üretmenin vakti geldi geçiyor... Bizim kendimize has özgün ve özgür bir bakış açısını esas alan yeni bir dil ve perspektif inşa etme zorunluluğumuz söz konusudur... Biz Türkiye Yüzyılı'nı başlattığımız bu dönemde bu genel söylemi ve genel düzenin aksine, kendi referans değerlerimizin, kendi toplumsal değerlerimizin, kendi tarihimizin, kendimize ait insani değerlerimizi de referans alan ve dünyadaki bu anlamda yaşadığımız teknolojik gelişmeleri de ıskalamadan, kendimize ait yepyeni bir eğitim sistemi ve yepyeni bir eğitim felsefesi inşa etmek durumundayız. Bize ait, bizi yansıtan, bizi, kuşağımızı eğitebilecek, bizim gençlerimizi eğitebilecek yepyeni bir eğitim felsefesinin ana parametrelerinin bu tartışmalardan çıkmasını ümit ediyorum."*

Maarif Platformu olarak geç ama çok önemli bir adım olarak gördüğümüz böyle bir müfredat değişikliğinin bir ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz. Her ne kadar bu müfredat değişikliği belli sınırlamalarla gündeme gelmiş olsa da gelecek neslimizi olumlu yönde etkileme potansiyeli oldukça yüksektir. Dolayısıyla bunu olumlu karşılamakla beraber Eğitim sistemimiz üzerinde daha köklü, millî ve manevi değerlerimizi önceleyen çalışmalar devam etmelidir.

Müfredat Değişim Çalışmaları

Müfredatı, yani öğretim programlarını, okul derslerinin anayasası ve iskeleti olarak tanımlayabiliriz. Bu yapının; nesillerin, toplumun, ülkenin geleceği ve gelişmişlik düzeyi ile doğrudan ilişkisi vardır. Müfredat değişikliğine söz konusu olan proje K12 Beceriler Çerçevesi adıyla anılmaktadır. Kaynağı itibariyle bütünsel eğitim yaklaşımına uygun bir proje olarak hazırlanmaktadır. Bütünsel eğitim, Education Corner'a göre, ABD'de 1980'lerde geliştirilen nispeten yeni bir harekettir. Bununla birlikte, kişinin tüm deneyimine dayanan bu eğitim teorisinin kökleri, Yunan medeniyetine kadar uzanan ve yerel kültürleri de kapsayan eski öğretim kavramlarına dayanmaktadır ve geçen yüzyılda yaygınlaşmıştır. K12 beceriler çerçevesi, okul öncesinden başlamak üzere 12. sınıfın sonuna kadar öğretimi planlamakta ve derslerin aşamalı olarak ilerlemesini amaçlamaktadır. Yani bu çerçeve, öğretim programlarını belli bir düzene koymayı hedeflemektedir.

Peki, K12 beceriler çerçevesi ne kadar "bizim"dir? "Biz"e ne kadar uygundur? Başka ülkeden alınan bir öğretim programının, alınan ülkenin düşünce, inanç ve kültürünü de yansıtan bütün bileşenlerini aynen almak asıl sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunu aşmak için programın ülke dinamiklerine göre kurgulanması ve yeniden yapılandırılması gerekir. Bu anlamda müfredatın ithal ve yabancı kavramlardan kısmen de olsa arındırılması; millî ve manevi boyutların eklenmesi asıl üzerinde durulması gereken konu olmalıdır. Dolayısıyla bakanlığın K12 programını uyarlayarak toplumumuza uygun bir hale getirme çabaları uzun vadeli çözümlere başlanması için bir başlangıç olarak görülebilir.

Bu safhada yapılması gereken, mevcut uygulamayı kendi kültür ve inanç sistemimize göre yorumlayıp değerlerimize uygun hale getirmek ve sadeleştirmektir. Çünkü müfredatı olduğu gibi alıp kullanmak şimdiye kadar başarılı olmadığı gibi bu sefer de başarılı olamayacak ve çocuklarımızı başka bir ülkenin hedefleri doğrultusunda yetiştirmek anlamına gelecektir. Zira temeli ABD'ye dayanan mevcut müfredat çalışmasının felsefesi ABD'nin kültür ve inanç sistemine göre programlanmış ve doğal olarak da onların kendi çocuklarını nasıl yetiştirmek istedikleri sorusunun cevabını vermektedir. O halde müfredatı kendimize göre uyarlamamız Milli Eğitimimizin asli bir görevidir. Milli Eğitim Bakanının da açıklamalarından bu doğrultuda çalışmalar yapıldığı anlaşılmaktadır. Ancak bu noktada önceden beri eğitim sisteminin şekillenmesinde etkili olan ve bunu modern zamanın gerekleri doğrultusunda yaptığını iddia eden bazı çevreler harekete geçerek her zamanki gibi laiklik ve çağdaşlık kavramları üzerinden bu önemli projeyi baltalamaya ve sabote etmeye çalışmaktadır.

Sonuç olarak kaynağı yabancı olsa da yerleştirme ve milli manevi değerlerimizi de dahil etme süreci ile meydana gelecek bir uyarılma çalışması ile bize kazandırılacak böyle bir proje ile müfredat üzerinde sınırlı da olsa kendi ihtiyaçlarımız doğrultusunda bir değişiklik iradesi ortaya çıkmıştır. Bize düşen, başlangıç anlamını taşıyan bu çalışmaların ve bu iradenin arkasında durmak ve desteklemektir.

Yerli Model

Bu çağrıda asıl gündeme getirmek istediğimiz konu, asıl yapılması gereken, kaynağı da yerel ve milli olan bir projenin üretilmesi için çalışmalara bir an evvel başlanmasıdır. Müfredat; bazı boyutları ile evrensel olsa da özü ve kaynağı itibarıyla milli olmalıdır. Böyle bir proje, kendi değerlerimizden ve eğitim felsefemizden çıkmadıkça ve böyle milli bir zemin üzerinde üretilmedikçe; ithal çözümler, bizi sadece bir yere kadar idare eder.

İki yüzün üzerinde üniversitesi ve doksanın üzerinde Eğitim Fakültesi ile Türkiye kendi müfredatını ortaya koyabilir. Millet olarak kendi 21. yüzyıl maarif tasavvurumuzu hayata geçirebiliriz. Bizim eğitimcilerimiz zeka ve fikir fakiri olmadığına göre bir araya gelip en güzel modeli hayata geçirebileceğimize inanıyoruz. Yeter ki o ortam ve imkanları hazırlayalım. Bize en uygun, bizi yansıtan ve bize yarayacak bir müfredatın yapılması için yeterli birikim ve tecrübeye sahibiz. Bu tecrübeyi kullanmak için yerli modellerde ısrarcı olmalıyız. Çünkü bir ülke kendi değerlerini kattığı modellerle zirveye ulaşabilir ve muvaffakiyet basamaklarında ilerleyebilir.

Tarih ve geçmişten kopuk, ithal ve başka kültürleri yansıtan fikirler üzerine kurulu okul ve eğitim sistemleri bünyeye uymamaktadır. Bu sistemi, öğretmen de öğrenci de benimseyememektedir. Köklü bir geçmişe sahip bu coğrafya insanını da bu ithal sistemler, hiçbir zaman motive edememektedir. Başka ülkelerin modelleri ile aldanarak kalıcı çözümler üretemeyeceğimiz ortadadır. Başka kültürlerden ithal eğitim metotları ile bugün varılan yerin vahameti açıktır. Halbuki yerli modellerle çağın yeni ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak hazırlayacağımız yerli eğitim programı ülkemizi parlak bir geleceğe taşımak için en temel ihtiyacımız olarak karşımızda durmaktadır.

İngiliz, Finlandiya, Amerikan, İsveç, Alman eğitim metotları iyi olabilir. Ancak iyi olması; bu sistemlerin onların hedeflerine uygun iyi İngiliz, iyi İsveçli, iyi Alman yetiştirebildiği içindir. Evrensel olan bazı metotlar dışında, bir milletin değerlerine ve coğrafyasına uygun terbiye sistemi diğerine uygun değildir. İngiltere'den aldığımız terbiye sistemi ile sadece iyi bir İngiliz aşığı ya da meftunu yetiştirebiliriz. Ama kendi insanımızı, ülkeye faydalı insan modelimizi yetiştiremeyiz. Böyle bir sistem ile iyi eğitim aldığını zannettiğimiz insanların birçoğu İngilizce konuşup yazmaya, İngiliz gibi düşünmeye, onların memleketlerini sevmeye, onlar gibi yiyip onlar gibi içmeye özentili duyuyorlarsa; kendi ülkelerini ve değerlerini sürekli ölçsüzce tenkit ediyorlarsa; bu ülkede mutlu olamıyorlarsa, hatta bu ülkeden bir an evvel ayrılmak istiyorlarsa, bu yöntem başarılı olmuyor demektir.

Okullarda öğretmen ve öğrencilerdeki umumi isteksizliği ve heyecansızlığı ortadan kaldırmamanın yolu; kendi kültür ve tarihimizden ilham alarak, çağın yeni ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurarak, kendi tecrübe ettiklerimizden hareketle yola çıkmaktır. Dünyanın

en iyi eğitim modeli de olsa; o sistemde kendisine ait bir katkı ve özüne ait bir değer görmeyen öğretmen ve öğrenci o modele sahip çıkmadığı görülmektedir.

Ecdadımız, Batı'nın karanlık Ortaçağ'ında bilimde zirvede idi ve bilimin kurucularını yetiştirdi. Eleştirel düşünce, araştırma ve bilim geleneğini Batı bizden öğrendi. Ecdadımızı bilimde zirve yapan sırrı araştırdığımızda Nizamiye medreselerinin kurucu fikir babası Nizam-ül Mülk'ün bir sözü karşımıza çıkıyor: "Kitaplar bize 'biz'i anlatmalıdır. Mektep ise 'biz'i yaşatmalıdır. Muallimler de 'biz'den biri olmalıdır." Asıl önemli olan, Nurettin Topçu'nun deyimi ile, Milli Mektep projemizin ve Maarif Davamızın hayat bulmasıdır. Maarif davamızı Oktay Sinanoğlu "gönül+akıl" birlikteliği şeklinde formüle etmiştir. Bediüzzaman ise, bilimlerin dinsizliğe alet edildiğini vurgulamış; "akılın nuru fen ilimleridir, vicdanın ziyası din ilimleridir" diyerek bize ait formülü "mana-yı harfi" adıyla kodlamış ve gençlerdeki deizm, ateizm ve nihilizm tehlikesine dikkat çekmiştir.

Başta Mümtaz Turhan ve Nurettin Topçu olmak üzere, Semiha Ayverdi, Peyami Safa, Sadettin Bilgiç, Erol Güngör; "Türkiye'nin Maarif Davası" temalı kapsamlı eserler kaleme almışlardır. Yeni yetişen nesle kimliğini bulacağı, kendini keşfedeceği, şahsiyetini kazanacağı öğrenme ortamları oluşturmanın önemini dile getirmişler, formül ve reçeteler sunmuşlardır.

Kitapların Ruhü

İnsanların ruhu olduğu gibi onlara ait eserlerin de kendilerine özgü ruhu vardır. Milletler kendi mefkurelerini, tarih boyunca ortaya koydukları eserleri ile inşa eder ve muhafaza ederler. Mimariden musikiye; edebiyattan ilmî eserlere kadar tüm alanlarda yapılan çalışmalarda milletlerin ruhunun yansımaları görülür. Aynı, Mimar Sinan'ın eserlerinde ve İtrî'nin bestelerinde coğrafyamıza mührünü vuran İslam ruhunun; Tanpınar'ın "Beş Şehir"inde, şehir medeniyetimizin ruhunun görüldüğü gibi; milli maarif davamız da asıl bu ruhun milletin ruh bütünlüğüne dönüştürülmesi meselesidir.

Ömürlerini bu ruhun beden bulması için harcayan büyük insanlar, bu dertlerini farklı tonlarda haykırmişlardır. Onların bu seslerine kulak verdiğimizde, duyduklarımızın aslında bir bağlamanın tınısı gibi uyumlu olduğu anlaşılır. Mehmet Akif'in Asım'ın Nesli'nde, Necip Fazıl'ın Büyük Doğu neslinde, Mehmet Kaplan'ın Nesillerin Ruhu'nda, Sezai Karakoç'un Diriliş Nesli'nde aynı ruh bütünlüğüne ulaşma gayreti görülür.

Tüm bunların ışığında, günümüzün temel meselesi olan ders kitaplarının şekillenmesi için müfredatların içeriği konusunda da öncelikli adımın bu ruh bütünlüğüne ulaşmak olması kaçınılmazdır.

Dolayısıyla evrensel metotları kullanarak yerleştirmeye çalıştığımız; motivasyon, çoklu zeka çalışma yöntemleri, stresi önleme ve kaygıyı azaltma yolları, başarıya götüren adımlar, test teknikleri, hızlı okuma yöntemleri, vb. unsurları; ayrıca eğitimi öğretmen merkezli olmaktan çıkarıp öğrenci merkezli hale getirmeye çalışmak gibi çağdaş yaklaşımları esas almak meseleyi esastan çözmemizdir. Çağdaş ve modern pek çok eğitim metodu uygulandığı halde bir arpa boyu yol alınamıyor. Bir kısır döngü içerisinde eğitim sistemimiz yuvarlanıp gidiyor. Kendi kavramlarımızı ortaya koyamadığımızdan, kendi ders

kitaplarımızı ve kendi bilim anlayışımızı hayata geçiremediğimizden, başkalarının kavramları ile hedeflere ulaşamıyoruz.

Bu gerçeklerden hareketle, ders kitaplarının iskeletini teşkil eden müfredat programını oluştururken şu sorulara özellikle cevap aramamız gerekir:

- Çocuklarımızı hangi ideolojiler şekillendiriyor?
- Çocuklarımız, hangi dünya görüşüyle ve kimlerin arzusu istikametinde bir ahlak terbiyesinden geçiyor?
- Çocuklarımızın gönüllerini, ideallerini, hedeflerini hangi örnek şahsiyetler süslüyor?
- Gençlerimiz; bir İngiliz, Fransız, Alman vb. milletlerin gençlerine kıyasla, kendi medeniyetlerini, doğru tarihlerini, ilim ve sanat geçmişlerini ne kadar biliyor?
- Gençlerimiz, ülke ve dünya meselelerine, örneğin Ermeni Meselesi, Kıbrıs mücadelesi, Boğazlar sorunu, Filistin ve Doğu Türkistan soykırımları, Mavi Vatan davası, Batı sömürgeciliği, kültürel emperyalizm, gönül coğrafyamız, vb. gibi konulara ne kadar milli perspektiften nitelikli bir bakış sergileyebiliyor?
- Gençlerimiz, bu çağın sahte rüzgarlarının, yani deizmin, ateizmin, LGBT vs. bütün negatif akımların tehlikesinden ne kadar haberdar?

Bu ve benzer sorular istikametinde; metin seçiminden kavramlar haritasına, değer analizinden sorgulama yöntemlerine, anlatım dilinden konuların kategorizasyonuna, sayfa düzeninden ölçme ve değerlendirme metotlarına kadar her yönüyle yerli ve milli adımlarla tasarlanmış ders kitapları ile eğitim ve öğretim yapmak amaç olmalıdır.

SONUÇ

“K12 Türkiye Bütüncül Modeli” başlıklı bu değişim projesi, tüm eğitim kademelerindeki müfredat, ders kitapları ve ders araçlarını kapsayan bir düzenlemedir. Bu düzenleme, şüphesiz, Bakanlığımızın, çocuklarımızın 21. Yüzyıl becerilerini elde etmeleri için atmış olduğu iyi niyetli bir adımdır. Ancak bazı boyutları itibarıyla yine ithal bir görüntü sergilemektedir. Oysa evrensel 21. Yüzyıl becerilerine, milli ve yerli dokunuşlarla -özellikle felsefi arka planı itibarıyla-; bu düzenleme, gerçekten Türkiye Yüzyılı vizyonuna yakışır hale getirilebilir. İnisiyatif alınarak atılmış bu olumlu adım; ülkemizi ileriye taşıyacak, hükümetimizin son yıllarda öne çıkardığı milli bilinci sürdürecektir ve yerli zihinleri inşa edecek şekilde evrilebilir. Evrensel ilmî gerçekler ile tarih, inanç ve sosyolojimizi barıştıran, buluşturarak bu hedefe ulaşılabilir. Bu potansiyel bizde var, yeter ki bir araya gelebilelim.

Zira biliyoruz ki, tam bağımsızlığımız; “mavi vatan” ve “siber vatan” gibi pedagojik bağımsızlıktan da geçmektedir. Bakanlığımızın sıklıkla zikrettiği vizyon çerçevesinde yapılması gereken; maarifi, “fikir, felsefe, amaç, içerik ve usulleriyle” topyekûn ithal etmekten ziyade (bazı metotlar ithal edilebilir), bizim insanımızın fitratına uygun, medeniyetimizle barışık yerli ve milli bir maarif sistemi ortaya çıkarmaktır. Gönül ve inanç coğrafyamıza ilham kaynağı olacak bu maarif sistemi; Doğu ile Batı, dün ve bugün, din ile dünya, fert ile toplum, madde ile mana, ruh ile beden, akıl ile kalp ve nihayet devlet ile

halk birlikteliğine dayanan bir denge üzerine inşa edilmelidir. Bu konuda bize düşen, zamanın çağrılarına kulak verip, politikanın açtığı alanı dolduracak malzeme üretmektir. Bu malzemeyi üretirken de bugünün şartlarını ve zamanın ruhunu dikkate almak ve nesillerimizin kendine has özelliklerini incelemek ve bu coğrafyaya uygun olmak şartıyla evrensel gelişmeleri de değerlendirmek gereklidir.

Tarih, bizi bekliyor... Bizim toparlanıp kendimize geliştirmeye ise, maarif sistemimize bağlıdır. Bunun ilk adımı adımlar ve başlangıcı ise müfredatın yenilenerek yerleşmesinden geçmektedir. Bugün dünyanın denge unsuru olmaya başlamamız, yarın dengeleri bizim kurabileceğimizin bir göstergesidir. Ancak "maarifsiz Türkiye Yüzyılı vizyonu" ile bu düş gerçekleştiremez.

Katkı Sunanlar:

Osman Çakmak (Prof. Dr.)

Burhan Akpınar (Prof. Dr.)

Gürkan Ergen (Doç. Dr.)

Mehmet Ali Gündoğdu (Dr. Öğr. Üyesi)

Metin Barut (Eğitim Bilim Uzmanı)